

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Юлияна Крумова Маринова, дм

за представения дисертационен труд

„Управление на болковия синдром в гинекологичната практика“

от Зоя Кирилова Горанова

докторант в самостоятелна форма на обучение в докторска програма **„Управление на здравните грижи“** (зачислена със заповед № Р-109-304 /16.07.2021 г.), професионално направление 7.4 „Обществено здраве“, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт с научни ръководители – доц. Валя Димитрова, д.оз. и проф. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н.

На основание Протокол №1/03.07.2025 г. от заседание на Научното жури, назначено със Заповед № Р 109-284/01.07.2025 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, съм определена да изготвя становище. Същото е изработено на базата на представените **документи** по процедурата, които са в пълно съответствие с изискванията и са отлично подредени.

Кариерен профил на докторанта:

Зоя Кирилова Горанова завършва средно медицинско образование със специалност „Акушерка“ в Медицинско училище за акушерки и рехабилитатори, гр. София през 1973 г. През 2008 г. придобива образователна и квалификационна степен „Бакалавър“ със специалност „Акушерка“ в Медицински колеж на Медицински университет – гр. София. От 2017 г. притежава образователна и квалификационна степен „Магистър“ по специалност „Управление на здравните грижи“, Медицински университет – гр. София.

От 1991 г. и до момента има дългогодишен опит като терапевт – китайски методи за лечение, последователно в: Център по китайска медицина с участие на китайски лекари – специалисти по акупунктура, моксиотерапия, аурикулотерапия, вендузотерапия и други методи за лечение (1991-1999 г.), Амбулатория за неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве (до момента).

С документите по процедурата Зоя Горанова представя списък на сертификати за квалификация, съдържащ 7 броя удостоверения в областта на китайската традиционна медицина (КТМ) с акцент на акупунктурата, всички обучения са проведени в университети по китайска медицина в Китай. Освен това, има проведени обучения в областта на КТМ в други страни – Гърция, Кипър, Русия, Латвия.

Зоя Горанова е оторизиран преподавател по китайска медицина на Дзян си Университет по китайска медицина за България, Балканския полуостров, Кипър.

Член е на „Световната федерация на медицинските дружествата по китайска медицина“ (World Federation of Chinese Medical Societies) - член на Управителния съвет (2003-2007 г.), член на борда на директорите и на борда за образование.

Председател е на „Българска асоциация по акупунктура на физиотерапевтите“, член на Световната федерация на организациите по китайска медицина (WFCMC) - член на борда на директорите и на борда за образование по китайска медицина.

Владее руски, английски, китайски чужди езици.

Общо описание на дисертационния труд: Дисертационният труд съдържа 198 страници, структуриран в три основни глави, онагледен с 46 таблици, 20 фигури, 17 графики, 8 приложения. Библиографският списък включва 236 литературни източници, от които 19 са на кирилица, 162 на латиница, 55 на китайски йероглифи. Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ при МУ „проф. д-р П. Стоянов“ – Варна.

Актуалност и значимост на темата на дисертационния труд: „Управление на болковия синдром в гинекологичната практика“: интердисциплинарна тема, в пълно съответствие с професионалния профил на докторанта като акушерка и терапевт – методи на китайската традиционна медицина. Дисертационният труд фокусира върху приложимостта и благоприятното влияние на неконвенционални средства на китайската традиционна медицина – акупунктура и моксиотерапия в съчетание с аурикулотерапия за овладяването на болковия синдром при дисменорея. Зоя Горанова аргументира актуалността на темата още във **въведението**: малко са научните изследвания, проследяващи ролята и значението на горепосочените средства за управление на болковия синдром при дисменорея. Тяхното интегриране с други подходи като диетични промени, упражнения и техники за управление на стреса, са елементи от холистичен подход за управление на менструалната болка и допринася за здравето на жените.

Глава първа. Литературен обзор е написан на 40 страници, структуриран в 2 основни раздела: 1. Болката в гинекологичната практика според конвенционалната медицина – дисменорея, конвенционални методи за управление. 2. Болката в гинекологичната практика според неконвенционалната медицина, респ. китайска традиционна медицина, разработен в три подраздела: кратък обзор за извън Азиатския регион; болката според теорията на китайската медицина, механизъм на акупунктурната аналгезия; дисменореята в обсега на китайската традиционна медицина. Обзорът завършва с обобщение, максимално синтезиращо неговото съдържание. Обзорът е написан на ясен и достъпен език и отразява задълбочено познание на обсъжданите проблеми и умело боравене с научната терминология.

От начина на представяне на литературния обзор е видно умението на автора аналитично да представя научна информация и да аргументира актуалността и значимостта на темата на дисертацията, както и подхода на собственото научно изследване.

Глава втора. Цел, задачи и хипотези. Предмет, обект, дизайн на научното изследване. Методи на изследването: представени са прецизно на 8 страници от дисертационния труд. **Целта** е „да се изследват и оценят възможностите на китайските методи за лечение – акупунктура, моксиотерапия и

аурикулотерапия, подходящи за управление на болковия синдром при пациентки с дисменорея“. Изследователските **задачи** са представени в 9 пункта, пряко свързани с постигането на целта, ясно формулирани. Представени са 2 изследователски **хипотези**: 1. Включването на акупунктура, моксиотерапия и аурикулотерапия при пациентки с дисменорея, допринася за преодоляване на болката. 2. Лечението с методите на китайската медицина при пациентки с дисменорея води до промяна на тяхното качество на живот. Следва последователно и задълбочено описание на приложените в научното изследване **материал и методология**. Същите са ясно обосновани и адекватни, съответно на поставените цел и задачи и са описани подробно. Последователно се представени: **предмет** на изследването - проучването на ефекта от прилагането на посочените методи на китайската медицина за овладяване на болковия синдром в гинекологичната практика; **обект** на изследването – 44 пациентки с болков синдром, селектирани доброволно, разпределени в две групи според методите на експерименталната работа; Проучването е проведено след получаване на одобрение от Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) към Медицински университет – Варна (протокол №119/21.07.2022 г.) и е осъществено в продължение на 2 години в периода месец октомври 2022 г. – месец януари 2024 г. в амбулаторни условия на базата на «Амбулатория за неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве» - София и Университетски център по източна медицина към Медицински университет «Проф. д-р Параскев Стоянов» (УЦИМ-МУ-Варна).

Следва задълбочено представяне на **дизайна** на проучването. Подробно са описани двата етапа на експерименталната работа – предварителен и основен етап. Представени са критериите за включване и критериите за изключване на пациентки от експеримента. От поканените за участие в проучването са приели 44 лица, разпределени в две групи: група 1 (Г1) – 22 лица, лекувани с аналгетици и група 2 (Г2) – 22 лица, лекувани с акупунктура, моксиотерапия и аурикулотерапия.

Следва представяне на приложените **методи**: А. Документално-съдържателен анализ; Б. Клинични методи на изследване – подробно описани; В. Социологически методи: - анкетно проучване за приемане на аналгетици; - система за оценка на дисменореята по степен на тежест; - визуално-аналогова скала (ВАС) – 10 степени за сила на болката; - въпросник за оценка на качеството на живот с WHO-QOL-BREF-26. Г. Статистически методи: подробно са представени, напълно адекватни на целта, задачите, вида на данните в собственото проучване: параметрични методи за оценка на хипотези; вариационен анализ; графичен анализ. Статистическата обработка на данните е осъществена с програмнен продукт IBM SPSS Statistics 23.0 и MS Excel 2010.

Инструментите в научното проучване са описани подробно и приложени към дисертационния труд. **Обобщено**: Избраният изследователски подход позволява да се постигне поставената цел чрез получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Приложената методология е описана в детайли и с вещина.

Глава трета. Резултати и обсъждане. Тази част от дисертацията обхваща 91 страници, прецизно подредена и онагледена, структурирана в 4 раздела: 1. Хармонизиране на терминологията – теоретичен анализ; 2. Анализ на физиологичните особености и патологията на женския организъм във фертилна възраст според теорията на китайската медицина – теоретико-практически анализ; 3. Съставяне на експерименталната лечебна рецептура според теоретичните принципи на китайската традиционна медицина – теоретико-практически анализ; 4. Собствени резултати от научното изследване, представени в 5 части, кореспондиращи с поставените задачи в дисертационния труд.

Последователно и аналитично резултатите са представени, онагледени с таблици и цветни фигури, както следва: 1. Описателна статистика за прием на аналгетици за болката и оценка на дисменореята по степен на тежест в началото на изследването (за двете групи в проучването); 2. Анализ на вербалната многомерна система за оценка на дисменореята (за експерименталната група); 3. Анализ на резултатите от визуално-аналоговата скала за силата на болезненото усещане преди и след всеки курс на лечение (6 курса); 4. Резултати от вариационния анализ относно броя на процедурите, извършени в рамките на 6-те курса на лечение; 5. Резултати от оценката на КЖ с въпросника WHO-QOL-BREF-26; **Обобщено:** Тази част от дисертационния труд заслужава особено внимание и висока оценка със своето адекватно структуриране, логическа обвързаност и последователност на представянето.

Изводи, приноси, препоръки, заключение. Изводите са представени в 5 пункта, умело формулирани и пряко свързани с изследователската цел и задачи. Издигнатите хипотези в собственото проучване се потвърждават от резултатите. Следва представяне на **концептуален модел за обучение** и оптимизиране на ролята на акушерката чрез използване на китайските методи за лечение – акупунктура и мокситерапия.

Приносите са представени в две групи: **теоретико-методологични** в 8 пункта и **практико-приложни приноси** в 4 пункта. Приемам приносите от дисертационния труд по начина, по който ги представя докторантът.

Следват **препоръки** в две направления, съответно за клиничната практика и образованието.

Заклучението на дисертационния труд е негов максимален синтез и отразява неговата актуалност, иновативност, както и очертава перспективите за бъдещи научни проучвания в областта.

Автореферат и научен актив във връзка с дисертационния труд: Авторефератът е написан на 92 страници, структуриран е според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията. Съдържа **списък на публикации и участия** в научни форуми (4 заглавия на пълно текстови публикации с водещ автор Зоя Горанова; 1 участие в научен форум) в съответствие с изискванията на Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ.

Комплексна оценка: Давам висока положителна оценка на представения от Зоя Горанова дисертационен труд. Поздравявам докторанта и научните ръководители за избора на темата и приложения подход на научното изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-теоретични, методологични и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и **отговарят на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати **напълно съответстват** на изискванията на Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ. Дисертационният труд показва, че докторантът Зоя Кирилова Горанова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения и **демонстрира** качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Това ми дава основание убедено да потвърдя своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от оценените по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати, приноси и научен актив.

Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Зоя Кирилова Горанова** по докторска програма „Управление на здравните грижи“, професионално направление 7.4 „Обществено здраве“, област на висшето образование 7. **Здравеопазване и спорт.**

02.09.2025 г.

гр. Стара Загора

изготвил станов

проф. д-р Юлия

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679